

Fővárosi Ítéltábla a Lehner Ügyvédi Iroda (címe; ügyintéző: dr. Lehner Katalin ügyvéd) által képviselt felperes neve(felperes címe) felperesnek a (jogtanácsos neve) jogtanácsos által képviselt I.rendű alperes neve(I.rendű alperes címe) I. rendű és a (jogtanácsos neve) jogtanácsos által képviselt II.rendű alperes neve (II.rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen személyhez fűződő jog megsértése miatt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2016. április 12. napján kelt 25.P.23.616/2015/11. számú ítélete ellen az I. rendű alperes részéről 13. sorszám alatt és a II. rendű alperes részéről 12. és 14. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését megváltoztatja és a keresetet teljes egészében elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű alpereseknek személyenként 45.000.45.000 (Negyvenötezer-Negyvenötezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint a Magyar Államnak külön felhívásra 156.000 (Százötvenhatezer) forint együttes kereseti és fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az I. rendű alperes megsértette a felperes emberi méltóságát azzal, hogy az állományába tartozó rendőrök a felperes ... napján történt elfogásának végrehajtása alkalmával jogellenesen alkalmaztak kényszerítő eszközként bilincset a felperessel szemben.

Megállapította továbbá, hogy a II. rendű alperes megsértette a felperes emberi méltóságát azzal, hogy az állományába tartozó rendőrök ... napján a felperesnek a ... Bíróság épületébe történő átkísérése során jogellenesen alkalmaztak kényszerítő eszközként bilincset a felperessel szemben.

Kötelezte az I. és II. rendű alpereseket, hogy ezen jogsértésekért 15 napon belül magánlevélben fejezzék ki sajnálkozásukat.

Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

Megállapította, hogy a le nem rótt 66.000 forint illetékből a felperes 30.000 forintot köteles megfizetni az államnak külön felhívásra, míg 36.000 forint illetéket az állam visel.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában hivatkozott a Pp. 206. § (1) bekezdésére, 164. § (1) bekezdésére, a Pp. 163. § (2) bekezdésére, a Ptk. 374. § (1) bekezdésére, 76. §-ára, 84. § (1)

bekezdés a) és c) pontjaira, a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 15. §-ára, 16. § (1) bekezdésére, 48. §-ára, a korábban hatályos, a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII.13.) BM rendelet 34. és 34/A. §-aira, a korábban hatályos, a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 60. és 90. §-aira.

Megállapította, hogy nem volt vitatott a perben, ezért a Pp. 163. §-a alapján való tényként fogadta el, hogy ... napján a felperes őrizetbe vételét rendelték el, a felperes lakásán foganatosított házkutatásnak ... óra ... perckor lett vége, majd a felperes átszállításra került a Budapest ... kerület, ... utcai orvosi rendelőbe, orvosi vizsgálat lefolytatása céljából, ahonnan a utcai objektumába szállították. Az intézkedést az I. rendű alperesi rendőri szerv kötelékébe tartozó rendőrök hajtották végre. Nem volt vitatott az sem, hogy ... napján a utcai fogdájából a ... épületébe rendőrök kísérték a felperest az előzetes letartóztatásról való bírósági döntés végett és ennek során a felperessel szemben bilincset alkalmaztak.

Elsőként az alperesi elévülési kifogást vizsgálta, megállapítva, hogy az a nem vagyoni kártérítési igény tekintetében alapos, tekintettel arra, hogy az 5 éves elévülési határidő 2015. augusztus 31. és szeptember 2. napján eltelt, a keresetlevél azonban csak 2015. szeptember 4. napján érkezett meg a bírósághoz. Anyagi jogi határidőről lévén szó, nem látta alkalmazhatónak azon szabályt, hogy a határidő elmulasztásának következményei nem alkalmazhatóak, amennyiben a bírósághoz intézett beadványt legkésőbb a határidő utolsó napján ajánlott küldeményként postára adták.

Mivel az objektív jogkövetkezmények alkalmazására irányuló igények nem kötelmi jellegűek, ebben a vonatkozásban az elévülés fennálltát nem látta megállapíthatónak.

Rögzítette, hogy az emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva az ember alany marad és nem válik eszközzé vagy tárggyá.

Megállapítása szerint az I. rendű alperes nem vitatta, a II. rendű alperes viszont igen, hogy alkalmazottai részéről került sor a felperessel szemben bilincs alkalmazására, arra hivatkozva, hogy az erre vonatkozó jelentés nem áll rendelkezésre. A felperes ugyanakkor ... tanú vallomásával és korabeli fényképfelvételekkel igazolta, hogy a ... épületébe való kísérés során a bilincset a II. rendű alperes kötelékébe tartozó rendőrök alkalmazták.

A rendőri szervek részéről a kényszerítő eszközök alkalmazására a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 48. §-a, a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII.13.) BM rendelet 34. §-a, 24/A. §, valamint a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII.23.) IRM rendelet 60. § (1) bekezdése és 90. §-a szerint kerülhetett sor a felperessel szemben. A rendőröknek azonban mérlegelési jogkörükben figyelemmel kellett lenniük a jogszabályokban foglalt feltételekre, ami jelen esetben a tapasztalt körülmények és a jogszabályi követelmények összevetését jelentette.

Ennek során figyelemmel kellett lenniük az Rtv. 15. §-ában meghatározott arányosság követelményére, mely szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetve kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amelyik az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. Az Rtv. 16. §-a szerint általánosságban a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben előírt feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

A rendőrhatóságnak a kényszerítő eszközök alkalmazása során azt az intézkedést kell előnyben részesíteni, amely még szükséges és már elégséges az intézkedéssel elérni kívánt cél megvalósításához. Nem megfelelő az intézkedés, ha szükséges ugyan, de még nem elégséges és

akkor sem, ha elégséges (alkalmas) ugyan, de (már) szükségtelen. Az arányosság elvének megsértése személyhez fűződő jogokat sérthet. Ebben a körben hivatkozott a BDT.2011.2508. számú eseti döntésre.

Megállapította, hogy a perbeli esetben a bilincs használata alkalmas volt a felperes biztonságos kísérésére, a támadás, a szökés megelőzésére, de nem volt hozzá szükséges. A felperes a rendőri szerv intézkedése során nem adta jelét annak, hogy szándékában állna bármilyen módon is önkényesen és jogellenesen kivonni magát az intézkedés hatálya alól, vagy bármilyen más a jogszabályban megjelölt magatartást tanúsítani. Az eset körülményei sem adtak okot ennek valószínűsítésére. Ehhez képest a bilincs alkalmazása mindenképpen megalázó volt.

Minderre tekintettel megállapította a jogsértést és az alpereseket elégtétel adására kötelezte.

A Pp. 81. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a perköltség viseléséről.

Az ítélettel szemben az alperesek éltek fellebbezéssel

Az I. rendű alperes fellebbezésében elsődlegesen az első fokú ítélet megváltoztatását, a felperes keresetének elutasítását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására, újabb határozat hozatalára való utasítását kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azonban a mérlegeléssel megállapított jogi következtetései nem helytállóak, illetve megalapozatlanok.

Az ítéletből nem derül ki, hogy az elsőfokú bíróság milyen bizonyítékokra alapozta azt a megállapítását, hogy a perbeli esetben nem volt szükséges a felperes biztonságos kíséréséhez, a támadás, szökés megelőzéséhez, csupán arra utalt, hogy a felperes nem adta jelét annak, hogy szándékában állna kivonnia magát az intézkedés alól, vagy más jogellenes magatartást szándékozna tanúsítani.

Nem vitatta, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása szempontjából elsődlegesen a felperes rendőri intézkedés során tanúsított magatartását kellett mérlegelni. Álláspontja szerint azonban jelen esetben a felperes magatartása önmagában nem olyan körülmény, amelyből a rendőri intézkedés biztonságos végrehajtásának veszélyeztetettségére kizárólagos következtetéseket lehetne levonni. Figyelemmel kell lenni az adott intézkedés egyéb körülményeire, az általános intézkedéstaktikai megfontolásokra is.

Az elsőfokú bíróság ebben a körben nem értékelte a bilincs mint kényszerítő eszköz megelőző jellegű alkalmazásának lehetőségét.

Utalt arra, hogy a felperes beadványában maga is humánusnak jelölte meg a kényszerítő eszköz alkalmazásának módját, ami álláspontja szerint alapvető ellentmondásban áll azzal a következtetéssel, amely a kényszerítő eszköz alkalmazásának emberi méltóságot sértő jelleget tulajdonít.

Álláspontja szerint az emberi méltóság sérelme kizárólag akkor állapítható meg, ha a kényszerítő eszköz alkalmazása szükségtelen és egyben kirívóan sértő is volt.

Hivatkozott a BH2016.101. számú eseti döntésre és arra, hogy a bizonyítékokat okszerűen kell értékelni, jelen ügyben pedig a bíróság mérlegelő tevékenységének okszerűsége nem állapítható meg, mivel a bizonyítékok értékelésének módja az ítélet indokolásából nem állapítható meg.

A II. rendű alperes fellebbezésében az első fokú ítélet megváltoztatását és a felperes keresetének teljes egészében való elutasítását kérte.

Előadása szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helytelenül állapította meg. Továbbra is vitatta azon felperesi állítást, hogy ... napján az alkalmazottai foganatosították a felperessel szemben a kényszerítő intézkedést, tekintettel arra, hogy nyilvántartásában arra vonatkozó adat nem szerepel, az átkísérésre vonatkozóan semmilyen irat nem áll rendelkezésre. Az átkísérési utasítást a fogva

tartás helyén (... ..), a fogvatartott ügyiratai között kezelik, azon szerepelhet a kényszerítő eszköz alkalmazására és annak módjára vonatkozó külön utasítás.

Ezen irat az idő előrehaladtára tekintettel az iratkezelési szabályzat rendelkezéseinek megfelelően feltehetően megsemmisítésre került.

Álláspontja szerint a perben nem nyert bizonyítást, hogy a felperessel szemben ő intézkedett a megadott időpontban, így jelenlét és intézkedés hiányában jogellenes magatartás tanúsítása részéről kizárt.

Előadása szerint a felperes által csatolt fényképfelvételen sem látszik, hogy a kísérést melyik rendőri szerv végezte.

A meghallgatott ... tanú előadásából arra a tényre vonható le következtetés, hogy a tanút a ... munkatársai kísérték. A tanú azon nyilatkozata, hogy nem látott különbséget az őt és a felperest kísérő rendőrök egyenruhájában, még nem ad alapot olyan következtetés levonására, hogy a felperest is a ... munkatársai kísérték.

Arra az esetre, ha a másodfokú bíróság elfogadná az első fokú ítélet által megállapított tényállást, vitatta az emberi méltóság megsértését megállapító ítéleti rendelkezést.

Álláspontja szerint az államigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésének feltételei nem állnak fenn. A bilincs használata vonatkozásában előadta, hogy arra a felperes állítása szerint az ... -ra történő átkísérése alkalmával került sor.

Utalt az Rtv. 48. §-ára, a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló rendelet 41. § (1) és (2) bekezdésére és ezek alapján arra, hogy a felperes az átkísérése során őrizetes volt, így kísérése, szállítása során a bilincs alkalmazásának feltételei fennálltak.

Sérrelmezte, hogy az elsőfokú eljárás során nem került sor a felperes személyes meghallgatására.

Álláspontja szerint ennek, illetve a rendőri jelentésnek a hiányában nem állapítható meg olyan többletkörülmény, ami a felperesi igényt megalapozná. Az időmúlás folytán az események rekonstruálásának nehézsége, ellehetetlenülése nem róható a terhére.

Előadása szerint a bilincselés egy preventív intézkedés, ami a jogszabály „megakadályoz” kifejezéséből következik. Az, hogy a felperest egy kiemelkedő tárgyi súlyú bűncselekmény gyanúsítottjaként állították elő és kísérték át őrizete során, már önmagában felveti a szökés kockázatát.

Vitatta azon ítéleti megállapítást, hogy a felperes a rendőri szervek intézkedése során nem adta jelét annak, hogy szándékában állna bármilyen módon is önkényesen, vagy jogellenesen kivonni magát az intézkedés hatálya alól, vagy bármilyen más, a jogszabályban rögzített magatartást tanúsítani.

Még együttműködő magatartás esetén sem bizonyos az, hogy az intézkedés alá vont személy nem kísérel meg utóbb szökést, nem hajt végre önkárosító cselekményt, vagy nem tanúsít támadó magatartást. Ezen körülmények megítélése minden esetben az intézkedő rendőr mérlegelési jogkörébe tartozik.

Vitatta az első fokú ítélet azon megállapítását is, hogy a bilincs használata mindenképpen szükségtelen és megalázó volt. Az intézkedés alá vont személy helyszínen tanúsított magatartásának, pszichés állapotának megítélése ugyanis minden esetben az intézkedő rendőr mérlegelési feladata. A felperes személyes meghallgatásának hiányában pedig nem állapítható meg, hogy a felperes emberi méltóságának mely aspektusa sérült. Nem elfogadható álláspontja szerint azon első fokú ítéleti megállapítás, hogy a bilincselés automatikusan maga után vonja az emberi méltóság sérelmét, minden egyéb körülmény tisztázása nélkül. A kialakult bírói gyakorlat csak akkor látja megállapíthatónak az emberi méltóság sérelmét, ha az érintettet olyan hatás érte, amely indokolatlanul, aránytalan módon sértő, durva, bántó, megalázó, elszenvédőjét emberi mivoltában, személyiségének lényegét érintő módon sérti. Önmagában abból, hogy a felperes állítása szerint nem került elő arra vonatkozó adat, hogy a szökés szándékában és módjában állt volna, nem jelenti azt, hogy az intézkedő rendőr személyes észlelése alapján nem tanúsított olyan magatartást, amely az intézkedés eredményességét és biztonságos végrehajtását veszélyeztethette. Ennek megítélése

olyan rendőrszakmai kérdés, amely a helyszínem tapasztaltak alapján ítéltető meg.

Álláspontja szerint egy kiemelkedő tárgyi súlyú bűncselekménnyel gyanúsított őrizetben lévő személy átkísérése során a bilincs használata indokolt, szükséges és arányos intézkedés.

Az alperesek fellebbezése alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az arra alapított érdemi döntésével és a levont jogi következtetéseivel azonban a Fővárosi Ítéltőábla nem értett egyet, ezért határozatát a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta.

Az elsőfokú bíróság a perben alkalmazandó jogszabályokat teljes körűen ismertette, ezért azokra a másodfokú bíróság csupán visszautal.

A II. rendű alperes vitatta azt is, hogy ... napján a felperesnek a ... épületébe történő átkísérése során az állományába tartozó rendőrök jártak volna el. Ebben a körben a másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját. A felperes ennek alátámasztására felvételeket is csatolt az eljárás során, illetve az ügyben tanúként meghallgatásra került ... is tanúként azt adta elő, hogy ...-án látta a felperest, a ... szállították őket, ekkor az előzetes letartóztatással kapcsolatos tárgyalásukra és a felperesen bilincs volt. Nem tudta megmondani, hogy pontosan mely rendőri szervek szállították őket, számára a napján adott válaszából derült ki, hogy a ... munkatársai kísérték. Előadása szerint mindkettőjük kíséretének ugyanolyan egyenruhája volt, a felperesen is bilincs volt és kizárólag a tárgyalóteremben pár perc erejéig vették le róla. A felvételeken is látszik, hogy az intézkedő rendőrök II. rendű alperes állományába tartoztak, mégpedig a felperest kísérő három rendőr közül az elsőnek az ingzsebén található jelvényből, illetve az ingujján található feliratból.

A jogalap tekintetében a Fővárosi Ítéltőábla arra mutat rá, hogy a perbeli eset nem hasonlítható teljes mértékben össze a felperes, illetve az elsőfokú bíróság által hivatkozott ügyekkel, az utalt bírói gyakorlattal. Jelen esetben nagy közérdeklődésre számot tartó, kiemelkedő tárgyi súlyú bűncselekményről volt szó, ezzel összefüggésben került sor a felperesnél házkutatás megtartására, illetve a felperes őrizetbe vételére, majd pedig a ... való előállítására az előzetes letartóztatás tárgyában való határozathozatal végett. Nyilvánvaló volt, hogy ha a gyanú beigazolódná, akkor több éves börtönbüntetéssel fenyegetett bűncselekmény róható a felperes terhére.

A perbeli esetben nem csak a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 41. § (1) bekezdés f) pontjában foglaltakat kellett mérlegelni, vagyis azt, hogy bilincs alkalmazása az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt, akinek fogva tartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja. Jelen esetben ugyanis a bilincs alkalmazásának nemcsak fogatosító, hanem megelőző szerepe is volt. A perbeli esetben egy hosszabb házkutatás után került sor a felperes őrizetbe vételére és kísérésére. Az időmúlásra tekintettel az átkísérésről szóló rendőri jelentés a II. rendű alperes vonatkozásában már nem is állt rendelkezésre, illetve az események rekonstruálása is nehézségekbe ütközött. Az intézkedés alá vont személy helyszínen tanúsított magatartásának, a pszichés állapotának a megítélése minden esetben az intézkedő rendőr mérlegelési feladata. Jelen esetben - az időmúlásra is tekintettel - nem tárhatók már fel olyan többletkörülmények, amelyek a felperesi kereset alaposságát támasztanák alá. A felperes egyébként a fogatosítást illetően maga is úgy nyilatkozott, hogy a rendőrök vele szemben humánusan jártak el, panaszt - a rendelkezésre álló adatok alapján - a bilincs alkalmazása vonatkozásában nem terjesztett elő.

Helytállóan utalt arra a II. rendű alperes, hogy a bilincshasználat egyfajta automatizmusként személyiségi jogi jogsértés megállapítására nem vezethet. Tekintettel pedig arra, hogy jelen esetben a másodfokú bíróság olyan körülményeket megállapítani nem tudott, amelyek a bilincs

használatának jogszerűtlenségét támasztották volna alá, a felperesi kereset nem foghat helyt.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

Az alperesek fellebbezése eredményre vezetett, a felperes ennek folytán pervesztes lett, köteles ezért az alperesek részére első- és másodfokú perköltség megfizetésére. Ezen perköltség az I. és II. rendű alperesek jogtanácsosainak munkadíjából tevődik össze, melynek összegét a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a és 4/A. §-a alapján állapította meg.

Pervesztessége folytán a felperes köteles az államnak külön felhívásra megfizetni a személyek polgári jogi védelmével összefüggő perekben érvényesülő tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt, az Itv. 39. § (3) bekezdés c) pontja, 42. § (1) bekezdése és 46. § (1) bekezdése alapján számított 36.000 forint kereseti és 48.000 forint fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának megfelelően.

Budapest, 2017. február 16.

Kizmanné dr. Oszkó Marianne s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kovács Éva s.k.
előadó bíró

Dr. Hercsik Zita s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő